Kirjallinen kysymys KK 534/2022 vp

Matti Semi vas

Kirjallinen kysymys maahanmuuttajien toimeentuloedellytyksestä ja oikeudesta perhe-elämään

Eduskunnan puhemiehelle

Eri alojen, kuten hoitoalan, työvoimapulaa pyritään Suomessa paikkaamaan houkuttelemalla maahan ulkomaista työvoimaa. Ilmiöön liittyy monia eettisiä kysymyksiä, joista yksi koskee toimeentuloedellytystä.

Perheenyhdistäminen tarkoittaa sitä, että Suomessa oleskelevan henkilön EU-jäsenvaltioiden ulkopuolella asuvalle perheenjäsenelle myönnetään oleskelulupa perhesiteen perusteella. Perheenjäsenellä tarkoitetaan niin sanotun ydinperheen jäseniä eli puolisoa ja alle 18-vuotiaita naimattomia lapsia, joissakin poikkeustapauksissa muuta perheenjäsentä. Ulkomaalaislain mukaan oleskelulupaa haettaessa hakijan toimeentulon on oltava turvattu esimerkiksi Suomessa asuvan perheenjäsenen palkkatuloilla tai yritystoiminnasta saatavilla tuloilla.

Toimeentulo lasketaan nettotuloista eli tuloista, jotka jäävät verotuksen ja työnantajan ja työntekijän eläke- ja vakuutusmaksujen jälkeen. Tietyt sosiaalietuudet vähentävät vaadittavan toimeentulon määrää. Näitä etuuksia sanotaan kustannuksia korvaaviksi sosiaaliturvaetuuksiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisä, lapsen hoitotuki, elatustuki, opintoraha ja asumistuki.

Toimeentuloedellytyksen mukaan esimerkiksi kahden aikuisen ja kahden alaikäisen lapsen toimeentuloon vaaditaan yhteensä 2 600 euroa kuukaudessa. Palkan pitäisi siis olla yli 3 500 euroa kuukaudessa, jos haluaa puolison ja kaksi lasta Suomeen. Yrittäjänä liikevaihdon pitäisi olla vielä suurempi, koska siitä vähennetään yrittämiseen liittyvät maksut, kulut ja verot. Toimeentuloedellytyksestä voidaan poiketa, jos siihen on poikkeuksellisen painava syy tai lapsen etu sitä vaatii. Käytännössä poikkeukset ovat kuitenkin hyvin harvinaisia. Toimeentuloedellytykset ovat siis niin korkeat, että keskituloinenkaan suomalainen ei niihin yllä.

Perheenyhdistämistä koskevaa lainsäädäntöä on viime vuosikymmenen aikana tiukennettu monin tavoin. Nyt eduskunnan käsittelyssä on hallituksen esitys kansainvälistä tai tilapäistä suojelua saavien alaikäisten henkilöiden toimeentuloedellytysten poistamisesta, jonka tarkoitus on poistaa tehtyjä tiukennuksia, mutta vain alaikäisiä koskevana. Toimeentulovaatimuksia olisi tarpeen kuitenkin pohtia laajemmaltikin.

Toimeentuloedellytystä ja sen oikeutusta voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Ihmisoikeusnäkökulmasta on tärkeää ymmärtää, että perhe-elämän suoja on turvattu useissa ihmisoikeussopimuksissa. Perheiden yhdistäminen on tarpeen, jotta perhe-elämä olisi mahdollista. EU:n

Valmis
5.0

perheenyhdistämisdirektiivin mukaan perheenyhdistämisen tuleekin olla pääsääntö, josta poikkeaminen on mahdollista vain rajatuissa tapauksissa. Perheen saaminen Suomeen on myös kotoutumisen näkökulmasta aivan oleellinen asia. Perheen läsnäolo vaikuttaa henkilön kykyyn sopeutua ja toimia uudessa maassa. Se vaikuttaa jaksamiseen ja saa henkilön pysymään maassa pidempään, mahdollisesti pysyvästi. Perheenyhdistämisdirektiivin mukaan perheenyhdistäminen edistää myös sosiaalisen ja kulttuurisen vakauden muodostumista. Maahanmuuttajien onnistunut kotoutuminen ja perhe-elämän mahdollistaminen on, ei vain yksilöiden, vaan koko yhteiskunnan etu.

Suomessa on monilla aloilla vakava työvoimapula, mutta etenkin perheellisille maahanmuuttajille toimeentulorajat ovat saavuttamattomissa. Kysymys toimeentuloedellytyksestä ja suomalaisen palkkatason suhteesta nousee konkreettisesti esiin esimerkiksi naisvaltaisen hoitoalan kohdalla. Hoitoalalla palkka ei monesti riitä siihen, että puolison ja lapset saisi tuoda Suomeen. On eettisenä kysymyksenä oleellista pohtia sitä, että houkuttelemme tänne hoitajia ratkaisemaan oman yhteiskuntamme toimivuuden kannalta tärkeää asiaa, hoito- ja hoiva-alan työvoimapulaa, mutta samalla kuitenkin vaadimme, että nämä ihmiset jättävät omat lapsensa ja perheensä kauas kotimaahansa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Miten voimme perustella sen, että ulkomailta tulevilla työntekijöillä ei ole perustavanlaatuista oikeutta perhe-elämään Suomessa ja*
>
> *miten hallitus aikoo varmistaa, että ulkomaalaisten oikeus perhe-elämään Suomessa toteutuu toimeentuloedellytyksen estämättä eikä toimeentuloedellytys estä ulkomaalaisten hakeutumista töihin Suomeen?*

Helsingissä 18.10.2022

Matti Semi vas